

TROMS OG FINNMARK STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet, Sivilavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

22/371 - EGBA

Vår referanse:

22/200 - 3 / HHE010

Dato:

08.03.2022

Høring av endringer i domstolstruktur

Det vises til høringsnotat av 26. januar 2022. Innledningsvis vil Troms og Finnmark statsadvokatembeter fremheve behovet for et godt beslutningsgrunnlag for avgjørelsen av organiseringen av en statsmakt, før en nærmere vil kommentere spørsmålene reist i notatet.

Om beslutningsgrunnlag

Dagens struktur ble besluttet for å sikre bedre kvalitet og kortere saksbehandlingstid i tingrettene og beslutningsgrunnlaget var bl.a. to utredninger fra Domstolkommisjonen og en rapport fra Riksrevisjonen.

Så lenge antall rettssteder er uendret fra tidligere struktur fremstår behovet for ytterligere en endring/reversering som uforklart i høringsnotatet. En grunnleggende forutsetning for endring bør uansett være en evaluering av det bestående. Først da kan en vurdere om det er et gap mellom det samfunnet har behov for og nåværende situasjon. Dagens struktur har i skrivende stund fungert i mindre enn ett år og en er ikke kjent med noen formell evaluering av denne.

Det er imidlertid kjent med, er at samtlige instanser som har uttalt seg om dagens tingrettsstruktur vurderer denne som bedre enn den struktur som er foreslått av departementet. De som bl.a. har uttalt seg er Høyesterett, Juristforbundet, Dommerforeningen, Domstolsadministrasjonen, Barneombudet, samtlige av landets førstelagmenn og de av landets førstestatsadvokater/embetsledere som har valgt å ta til orde i sakens anledning.

Dette tilsier alene at dagens ordning i det minste må evalueres før endring vurderes.

Når det i høringsnotatets pkt. 3.1 fremgår at "[f]lere har uttrykt frykt" for at det skal skje en nedbygging av virksomheten ved mindre domstoler, fremgår det ikke hvilke instanser/miljøer det siktes til. Disse burde uansett etter vår oppfatning tatt utgangspunkt i at endringer i dagens struktur ikke kan skje uten en politisk beslutning av regjeringen og at endringer i bemanningen ved de minste rettsstedene ikke kan gjennomføres uten at dette er forelagt Stortinget.

Høringsnotatet inviterer for øvrig ikke til innspill om fordeler og ulemper ved dagens struktur, da de innspill det bes om er knyttet til en forskuttert endring.

En foreslår allikevel en evaluering av dagens struktur før en vurderer behovet for å gå tilbake til tidligere struktur. Pr. i dag fremstår endringsforslaget etter vår oppfatning som umodent.

Departementets anmodning om vurderinger av muligheten for å tilpasse regelverket og hvordan et felles saksinntak kan innrettes

Den organisatoriske endringen som ble innført i 2021 sikrer et felles saksinntak for to eller flere tidligere domstoler og dette har vesentlig bedret ressursutnyttelsen og særlig bidratt til en kvalitetsheving av saksbehandlingen ved de mindre domstolene.

For vår del opplever vi bl.a. at berammelser for det som tidligere var Senja tingrett nå går raskere og at den nye Nord-Troms og Senja tingrett utnytter ressursene godt ved å bl.a. flytte dommere mellom rettsstedene etter hvilken kompetanse som er nødvendig i sakene som er til behandling.

For å sikre dette foreslår Troms og Finnmark statsadvokatembeter at dagens struktur beholdes.

Departementets anmodning om innspill til hvordan mindre domstoler kan styrkes for å redusere sårbarheten ytterligere

Forstått som hvordan man kan sikre kvalitet og hindre sårbarhet ved de minste domstolene ved en reetablering av gammel struktur, er det korte svaret at en ikke ser hvordan dette praktisk er mulig.

Når departementet i sitt notat vil redusere behovet for dommerfullmektiger ved å ansette flere embetsdommere, endrer ikke dette det lave sakstilfanget for hver enkelt dommer ved de minste domstolene. Embetsdommere er vesentlig bedre lønnet enn dommerfullmektiger, slik at kvaliteten vil ventelig være som tidligere, bare for en litt høyere pris.

Vi ser ikke hvilke tiltak som kan iverksettes for at departementets forslag ikke skal medføre en dårligere rettspleie.

Departementets anmodning om innspill til tiltak for å ivareta barns rettssikkerhet

Det er utvilsomt at domstolenes samlede barnefaglige kompetanse i dag nyttes på et bedre vis enn tidligere. Som nevnt over benytter f.eks. Nord-Troms og Senja tingrett dommere med barnefaglig kompetanse uavhengig av hvor rett settes. Dette innebærer at dommerne reiser etter saken og at domstolens brukere får behandlet saken av dommere med særskilt kompetanse.

Tidligere ble saker etter barneloven og barnevernssaker ofte behandlet av dommerfullmektiger ved de mindre domstolene. Selv om disse erstattes av tingrettsdommere, tilsier saksmengden ved mindre domstoler at disse aldri vil kunne få en høy kompetanse på området.

Når det i notatet reises bekymring for de tilfeller der Den europeiske menneskerettsdomstolen har konstatert konvensjonsbrudd i barnesaker, så vil det bemerkes at en sannsynlig konsekvens av departementets forslag vil være lavere kvalitet ved tingrettenes avgjørelser og formentlig flere konvensjonsbrudd.

Departementets anmodning om innspill for å sikre den samiske dimensjonen

Det er avgjørende at den samiske befolkningen sikres like god rettshjelp som befolkningen for øvrig. Tidligere Indre Finnmark tingrett hadde et særskilt ansvar for å ivareta den samiske dimensjonen i rettspleien og bestod av en sorenskriver og en dommerfullmektig.

Dagens løsning, der tingretten er slått sammen organisatorisk med Øst-Finnmark tingrett sikrer et større faglig miljø og bedrer bl.a. tilliten til domstolen ved at sakene behandles av flere dommere.

Departementets reverseringsforslag anses på denne bakgrunn som uheldig for den samiske dimensjonen i rettspleien.

Hugo Henstein
førstestatsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur